

ISBN: 978-625-7014-04-5

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 214

Temel Bir Mesele - 6

Editör

Lütfi Sunar

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Ayşegül Türker

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Aralık 2019
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212.612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri
San. ve Tic. Ltd. Şti
Sertifika No: 40421
Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.
No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /
İstanbul Tel: 212 624 21 11

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Ahlâk

Yeni Bir Yaklaşım

Ö M E R T Ü R K E R

KETEBE

Ömer Türker

1997 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. 1999 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde “Mukatil b. Süleyman’ın Tevil Anlayışı” başlıklı, erken dönem Kuran tefsirinin bilgi teorisi açısından teorik çerçevesini inceleyen yüksek lisans tezini tamamladı. 2006 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde “Seyyid Şerif el-Cürcânî’nin Tevil Anlayışı: Yorumun Metafizik, Mantıkî ve Dilbilimsel Temelleri” başlıklı doktora tezini tamamladı. 2005 ve 2012 tarihleri arasında İSAM’da araştırmacı olarak çalıştı. Nisan 2012’den itibaren Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi Bölümü’nde öğretim üyesi olarak göreve başladı ve halen bu görevini sürdürmektedir. *İbn Sînâ Felsefesinde Metafizik Bilginin İmkânı*, *İslam’da Metafizik Düşünce*, *Erken Dönem Tefsirlerinde Tevil Sorunu*, *Varlık Nedir?* başlıklı kitaplarının yanı sıra Fârâbî, İbn Sînâ, Gazzâlî, Fahreddin er-Râzî ve Seyyid Şerif el-Cürcânî gibi önde gelen filozof ve düşünürlerden çevirileri bulunan Ömer Türker’in çalışmaları, metafizik ve bilgi teorisi üzerine yoğunlaşmıştır.

İçindekiler

Önsöz.....	7
Ahlâki Tefekkürü Yeniden İnşa Etmenin İmkâmı	11
İnsanın Mahiyeti Üzerine Bir İnceleme	23
Fizik-Metafizik İlişkisi:	
Fizikten Bağımsız Bir Metafizik	33
İdrak ve Anlam: Yeni Bir Ontolojiye Doğru	41
Ahlâkın Kaynağı Nedir?	50
Ahlâki Bilincin Nesnel Doğası	64
Niyet: İrade ve Gaye	94
Ahlâki Müeyyide	114
Ahlâki Tecrübenin İnşasında Başkanın Rolü	142
Ahlâka Yeni Bir Bakış	167
İleri Okumalar	172
Kaynakça	173
Dizin	177

Önsöz

Düşünce tarihi Eflâtun, Aristoteles, Ebû Hâşim el-Cübbâî, Fârâbî, Spinoza ve Kant gibi büyük ahlâk düşünürlerine şahitlik etse de ahlâki tecrübenin kuruluş süreci hâlâ pek çok belirsizlik içermektedir. Modern bilimlerdeki gelişmeler, söz konusu belirsizlikleri daha da artırmış ve ahlâki bir hayatın nasıl mümkün olduğu sorusu, değerler krizinin derinden yaşandığı modern dünyada ivedilik kazanmıştır. Bu bağlamda bu kitap, ahlâki bilinç ve tecrübenin kuruluş sürecini tahlil ederek ahlâki vasfının anlamı, kapsamı ve değerinin ne olduğu sorularına cevap vermeyi amaçlamaktadır. Yapılan tahlillerin nihai hedefi, ahlâki tecrübenin inşasının olabildiğince uygun bir tasvirini yaparak ahlâki tercihlerimize ilişkin eleştirel bir düşünme biçimini geliştirmek ve ahlâklı olmanın koşullarını yeniden belirleyebilmektir.

Bu kitabın hikâyesi sevgili dostum Lütfi Sunar'ın Ketebe Yayınları için hazırladığı "Temel Bir Mesele Dizisi"ne bir ahlâk kitabı yazmamı teklif etmesiyle başladı. Lütfi Sunar,

benden ahlâkın temel meselelerini giriş düzeyinde ele alan bir kitap hazırlamamı talep etti. Ben de çeşitli vesilelerle kaleme aldığım ahlâk yazılarını bir kısım ilavelerle bir araya getirerek elinizdeki eseri hazırladım. Bu kitapta temelde iki hedefi gerçekleştirmeyi amaçladım. Birincisi, ahlâki bir varlık olarak insan doğası, ahlâkın temeli, ahlâki bir eylemin gerçekleşme süreci ve erdemlerin oluşumunda toplumsallığın etkisi gibi ahlâkın bütün dönemlerdeki temel meselelerinin tartışılmasıdır. İkincisi ise ahlâkın temel meselelerini, tasvirî bir anlatımdan ziyade belirli ve daha özgün bir yaklaşımla ele alabilmektir. Bu doğrultuda kitapta insan doğası, yeni bir ontoloji kurmanın imkânı ve fizik-metafizik ilişkisi gibi ahlâkı yeniden ele almayı mümkün kılacak tartışmalara yer verilmiştir.

Kitabın temel amacı bağlamında ahlâkın temel meselelerinin genel bir anlatımını yapmak benim hedeflerim arasında yer almadı. Her ne kadar eksik tarafları olsa da Türkçede, hem Batı ahlâk düşüncesi hem de İslam ahlâk düşüncesi hakkında böylesi kitaplar bulunmaktadır. Dolayısıyla elinizdeki kitap, münhasıran benim ahlâki tefekkürü taşımak istediğim mecra ve seviyeye işaret ettiği ölçüde maksadına ulaşmış olacaktır. İşaret ettiği ölçüde diyorum çünkü pratik felsefe alanını bir ahlâk teorisi olarak yeniden inşa etmeyi amaçlayan bir kitap üzerinde çalışıyorum. Şayet tamamlamak müyesser olursa ikinci kitap, ahlâki tefekkürün ulaşması gerektiği mecra ve seviyeye bir işaret olmaktan çok bizzat oraya taşınması işini üstlenecektir. Bu kitap ise ahlâk alanıyla yakından ilgili başlangıç seviyesindeki okurun temel meselelerle irtibat kurabileceği ve ahlâk hakkında tefekküre giriş yapabileceği, orta ve ileri düzeyde bir okurun ise varmak istediği hedefi açıklıkla görebileceği bir seviyede kaleme alınmıştır.

Bu vesileyle hem kitabın hazırlanmasına vesile olduğu hem

de editörlük işlerini deruhte ettiği için sevgili dostum Lütfi Sunar'a minnettarım. Ayrıca başta Yusuf Genç olmak üzere kitabın yayına hazırlanmasında emeği geçen Ketebe Yayınları çalışanlarına teşekkür ediyorum. Kitap, yaklaşık üç asırdır sadece siyasi ve ilmî değil aynı zamanda ahlâki buhranın da pençesinde yoğrulan İslam ümmetinin ahlâki tefekkürüne katkı sağlayabildiği ölçüde bahtiyar olurum.

Ömer Türker
7 Eylül 2019, Üsküdar